

Y KUŞAĞINDA BULUNAN TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNİ ALGILAMA DURUMLARININ İNCELENMESİ ¹

Examination Of The Perceptions Of Medical School Students In Generation Y About Nursing Profession

Dr. Öğr. Üyesi, Nuriye ERBAŞ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum-Kadın Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas/ TÜRKİYE

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-9141-2382>

Uzm. Begüm ÖZTÜRK

Hemşire, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama Ve Araştırma Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri Yöneticiliği, Sivas/ TÜRKİYE

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-6035-9301>

Doktora Öğrencisi, Mükerrerem BAŞLI

Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir/ TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5490-916X>

ÖZET

Amaç: Y kuşağında bulunan tıp fakültesi öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılama durumlarını incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2016-2017 öğretim yılında eğitim gören tıp öğrencilerinin tamamı oluşturmuştur. Araştırmada tam sayım örneklem yöntemi kullanılarak evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırma kriterlerine uyan 386 öğrenci ile araştırma yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, sosyo-demografik veri formu ve Hemşirelik Mesleğini Algılama Ölçeği (HMAÖ) ile toplanmıştır. Araştırmanın istatistiksel analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmış ve bulgular $p<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya alınan tıp fakültesi öğrencilerinin %75,9'u 17-22 yaş arasında olup, %55,2'sini kız öğrenciler oluşturmuştur. Öğrencilerin %34,2'sinin hemşireliği kutsal bir meslek olarak gördüğü belirlenmiştir. Katılımcılar, hemşirelerde olması gereken özellikleri en sıklıkla 'kişiler arası ilişkilerde iyi olmalıdır' (%93,3) şeklinde ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğu (%75,6) hemşireliğin kadın ya da erkekler tarafından yapılabileceğini belirtmiştir. Araştırmadaki öğrencilerin; okuduğu sınıf, ailesinde/yakınları arasında hemşire bulunma durumu ve daha önce aldığı hemşirelik hizmetinden memnuniyet durumu ile HMAÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Sonuç: Aldığı hemşirelik hizmetinden memnun kalan ve ailesinde/yakınları arasında hemşire bulunan öğrencilerin hemşirelik meslek algısının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Hemşireliği kutsal bir meslek ve sağlık ekibin bir parçası olarak niteleyen öğrencilerin hemşirelik meslek algısının daha olumlu olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Y Kuşağı, Hemşirelik Mesleği, Hemşirelik Mesleğini Algılama

ABSTRACT

Objective: It was made descriptive in order to examine the perception of the nursing profession of medical school students in Generation Y.

Method: The universe of the research was formed by all medical students studying at Sivas Cumhuriyet University Faculty of Medicine in the 2016-2017 academic year. In the research, it is aimed to reach the entire universe using the full count sampling method. The research was conducted with 386 students who met the research criteria. The data of the study were collected with the sociodemographic data formula and the Perception of Nursing Profession Scale" (PNPS). SPSS 22.0 package program was used in

¹ Bu makale 16.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde (İstanbul, 2017) sözel bildiri olarak sunulmuştur. Bildiri, kongre bilimsel kurulu tarafından "Proje Yarışması Üçüncülük Ödülü" ne layık görülmüştür.

the statistical analysis of the study and the findings were considered significant at the $p<0.05$ level.

Results: 75.9% of the medical school students included in the study are between the ages of 17 and 22 and 55.2% are female students. It was determined that 34.2% of the students consider nursing as a sacred profession. Participants stated that the characteristics that should be in nurses should be most often 'good in interpersonal relationships' (93.3%). Most (75.6%) of students stated that nursing can be done by men or women. The students in the research; It was determined that there was a statistically significant relationship between the class she attended, the presence of a nurse in her family/relatives, and the satisfaction with the nursing service she received before, and her PNPS scores.

Conclusion: It has been concluded that students who are satisfied with the nursing service they receive and who have a nurse in their family/relatives have more positive perceptions of the nursing profession. It has been observed that the perception of the nursing profession of the students who define nursing as a sacred profession and as a part of the healthcare team is more positive.

Key words: Generation Y, Nursing Profession, Perceiving The Nursing Profession

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu kuşak kavramını “Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2021). Eğitimden sağlığa birçok alanda Kuşaklar; Sessiz Kuşak, Baby Boomers, X Kuşağı, Y Kuşağı, Z Kuşağı olarak gruplandırılmıştır. Toplumların hayata bakış açıları ve yaşam şekilleri her yeni kuşakla birlikte değişebilmektedir. Bu kuşaklardan “Y” olarak adlandırılan grup, değişim ve yeniliğe açık olup geleceğin çalışanlarını ve yöneticilerini oluşturacak yeni toplum yapısını da barındırdığı için oldukça önemlidir (Azak ve ark., 2018; Alan ve ark.,2020). Teknolojiye olan yatkınlıklarıyla dikkat çeken; 1980-2000 yılları arasında doğmuş olan Y kuşağındaki bireyler “gelecek kuşağı”, “dijital kuşak”, “net kuşağı” ve “indigolar” olarak adlandırılmaktadır (Behrstock-Sherratt & Cogshall, 2010). Y kuşağının özelliklerine bakıldığında ise; değişikliklere daha kolay adapte olan, modern teknolojiler ve tüketim ile büyümüş, deneyimli, bilgili, hırslı, iş yaşamında hızlı yükselmeyi arzulayan, yaşamına hayat boyu öğrenme kavramını entegre eden, rol modellerine ihtiyaç duyan, takdir edilmek ve güdülenmek isteyen bireyler olduğu görülmektedir (Wiedmer, 2015; Bencsik et all., 2016; Şentürk ve Karahan, 2019). Bu kuşağa mensup kişilerin çoğu çalışma hayatındaki yerlerini almıştır. Takım odaklı ve esnek çalışmayı seven, işyerine yenilik ve enerji getiren bir nesil olarak tanımlanan Y kuşağının, meslek hayatındaki beklentileri ve mesleği algılamalarının da farklı düzeyde olması beklenmektedir (Bencsik et all., 2016; Kelgökmen ve Yalçın, 2017).

Y kuşağı döneminde, hemşirelik mesleğinin profesyonel uygulamalarında önemli bir artış olmuştur. Y kuşağı, hemşirelik mesleği için iyi bir seçenek olarak görülmektedir; çünkü onlar dünyada bir fark yaratmak isteyen, takım oyuncular ve teknolojiye hâkim olan insanlardır. Bu yüzden bu yeni kuşağın sağlık sektörünün farklı alanlarında çalışabilecekleri birçok alternatifi vardır (Azak ve ark., 2018). Hemşirelik biliminde, bilimsel yeterlilik kadar, algısal bir farkındalık ve duyarlılık önemlidir. Algı, bireylerin duyular aracılığıyla fiziksel uyarılara karşı bireyin ve bireyi etkileyen etmenlerin oluşturduğu bir tanımlama sürecidir. Algılama sürecindeki en önemli etmen bireydir. Dolayısıyla bireyler, aynı kavrama yönelik farklı algısal nitelikler ortaya koyabilirler (Özmen ve Çetinkaya, 2016). Meslek algısına ilişkin ilk oluşumun okul çağında başladığı düşünüldüğünde, hemşirelik mesleği ile ilgili temel eğitim sürecinde olumlu mesleki algı edinmeleri, mesleki yaşantılarında nitelikli hizmet sunumuna etki edebileceği için oldukça önemli görülmektedir (Dimitriadou et all., 2015; Cerit ve Coşkun, 2018). Hemşirelik mesleğini algılama ise, bireylerin kendilerini, çevrelerini, hemşirelik hakkında hissettiklerini ve düşündüklerini ifade etmektedir (Özmen ve Çetinkaya, 2016). Hemşirelik mesleğini seçen bireylerin mesleği iyi tanımaları, meslek algılarının pozitif olması, mesleği kabullenmeleri ve sevmeleri önem taşır (Bilgehan ve İnkaya, 2021).

Ülkemizde hemşirelik mesleğinin ne olduğu, üyelerinin kim olduğu ve ne iş yaptığına ilişkin eğitimli eğitimsiz, statüsüne bakılmaksızın ortak bir görüş hâkimdir. Hemşirelerle ilgili en çok elde edilen görüşler; “sevgi, şefkat, iyilik meleği”, “hizmet eden melek”, “huysuz kadın”, “cinsel obje olarak hemşire”, “tedavi yapan ve bakım veren”, “tansiyon ölçen ve enjeksiyon yapan” ve “doktor yardımcısı” şeklindedir (Fletcher, 2007; Meiring ve Van Wyk, 2013; Keçeci ve ark., 2014). Ayrıca hekimin sağlık ekibinin lideri olarak görülmesi ve hekim hemşire arasındaki hiyerarşik yapı, hemşirenin hekimin sağ kolu gibi gösterilmesi, hemşirelere lisans eğitiminin dışında farklı düzeylerde hemşirelik eğitiminin verilmesi, alınan ücretlerde ve görevlendirmelerde belirli bir kriterin olmaması, rol karmaşasının yaşanması mesleğe yönelik algıyı ve mesleğin otonomisini olumsuz etkilemektedir (Patidar et all., 2011; Yılmaz ve ark., 2019). Kalıplaşmış

birçok söylem hastanelerde doğrudan hasta bakımı veren hemşireler için başlıca stres kaynağı oluşturmakta ve hemşirelik mesleğinin gelişimini engellemeye de neden olmaktadır (Fletcher, 2007; Dost, 2014).

Hemşireler sağlık ekibinin vazgeçilmez bir üyesi olarak kabul edilmektedir ancak bu ifade uygulamaya yansıtılmamıştır (Fletcher, 2007; Dost, 2014). Hemşirelik hizmetlerinin amacına ulaşabilmesi için hem meslek üyeleri hem de sağlık ekibinin diğer üyeleri tarafından rol ve işlevlerinin iyi bilinmesi gerekmektedir (Taşkıran, 2020). Sağlık hizmeti; temel üyeleri hekim ve hemşireler olan, hastanın iyileşmesini sağlayacak en kapsamlı ve kaliteli sağlık bakımının verilmesine odaklanan ekip çalışmasından oluşmaktadır ve ortak bir amaca hizmet etmektedir. Hekim ve hemşire arasındaki iyi iletişim ve uyumlu bir çalışmanın olması kaliteyi artıracak gibi, ekip içindeki işbirliğine, sorumluluklarının açık ve anlaşılır olmasına, mesleki rollerin yeterliliğine ve mesleğe yönelik algısal farkındalığın oluşmasına ve mesleğe yönelik olumlu algıların gelişmesine olanak sağlamaktadır (Dost, 2014; Cerit ve Çoşkun, 2018). Böylece hemşirelik mesleğinin statüsü daha üst seviyeye taşınacak, olumsuz algılar değişecek ve bakımın kalitesi artacaktır (Taşkıran, 2020).

Literatürde sağlık ekibinin üyesi olan hekimlerin hemşirelik mesleğine yönelik algılarını inceleyen bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu çalışma Y kuşağında bulunan tıp fakültesi öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılama durumlarını incelemek amacıyla yapılmıştır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, 2016-2017 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin tamamı oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem sayısının belirlenmesinde tam sayım örnekleme yöntemi kullanılmış, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışmaya alınan öğrencileri seçmede olasılıksız örnekleme yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören, araştırmaya alınma kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan toplamda 386 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın dâhil edilme kriterleri tıp fakültesi öğrencisi olma ve verilerin toplandığı dönemde okulda olma olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan ‘‘Sosyo-Demografik Veri Formu’’ ve ‘‘Hemşirelik Mesleğini Algılama Ölçeği (HMAÖ)’’ kullanılarak toplanmıştır.

Sosyo-Demografik Veri Formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulan bu form kapalı uçlu 8, açık uçlu 1 soru olmak üzere toplam 9 sorudan oluşmaktadır. Veri toplama formunda katılımcının yaşı, kaçınıcı sınıfta öğrenim gördüğü, cinsiyeti, ailesinde hemşire bulunup bulunmadığı, yaşamının herhangi bir döneminde hemşirelik bakımı alıp almadığı, hemşirelik mesleğini nasıl algıladığı vb. sorular yer almaktadır.

Hemşirelik Mesleğini Algılama Ölçeği (HMAÖ): Yalnız'ın (2010) yüksek lisans tez çalışmasında kullandığı bu ölçek, hemşirelik mesleğine ve hemşirelere ilişkin görüşlere ve algılara yönelik olarak toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Cevap seçenekleri ‘‘Kesinlikle katılıyorum’’ (1,00–1,79), ‘‘Katılıyorum’’ (1,80–2,59), ‘‘Kararsızım’’ (2,60–3,39), ‘‘Katılmıyorum’’ (3,40–4,19), ‘‘Kesinlikle Katılmıyorum’’ (4,20–5,00) şeklinde işaretlenen beşli likert tipinde bir ölçektir. Maddelerden alınan puanın artması algıların olumlu yönde arttığını göstermektedir. Hemşirelik mesleğine ilişkin algılara yönelik 30 maddenin güvenilirliği Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ile değerlendirilmiş; formda yer alan maddelerin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının 0,71 ile 0,75 arasında değiştiği, tüm maddelere ait Cronbach's alpha katsayısının ortalama 0,73 olduğu saptanmıştır (Yalnız, 2010).

Verilerin Toplanması: Veriler, kurumdan gerekli araştırma izni alındıktan sonra 20-31 Mart 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. İlgili kurumun Tıp Fakültesi'nde 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde öğrenim gören öğrencilerle görüşülerek, çalışma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmanın dâhil edilme kriterlerine uyan 386 öğrenciden sözlü onam alınmıştır. Veriler kendini bildirim yöntemi kullanılarak soru formu ve anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından araştırmanın amacı açıklandıktan ve katılımcılardan onam alındıktan sonra veri toplama formları katılımcılara dağıtılmış ve doldurmaları istenmiştir. Katılımcıların veri toplama formlarını doldurmaları yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi: Araştırmadan elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 22 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde tanımlayıcı istatistikler, Parametrik test varsayımları yerine getirildiğinden (Kolmogrof-Simirnov) bağımsız iki grup karşılaştırmada *İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi (t testi)*, bağımsız ikiden fazla grup

karşılaştırmada *Varyans Analizi* ve *TUKEY*, sayımla elde edilmiş verileri karşılaştırmada *Ki- Kare Testi* kullanılmıştır. Analizlerde yanılma düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Etik Boyut: Araştırma verilerinin toplanabilmesi için, çalışmanın yürütüldüğü kurumdan yazılı çalışma izni alınmıştır. Verilerin toplanması sırasında öğrencilere araştırma hakkında yazılı ve sözlü bilgilendirme yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerden sözlü onam alınmıştır. Kullanılan ölçüm aracı için gerekli izin alınmıştır. Araştırma boyunca Helsinki Bildirgesi'nde yer alan etik ilkelere uygun hareket edilmiş, etik kurallar çerçevesinde çalışma yürütülmüştür.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Bu sonuçlar yalnızca araştırmaya katılan tıp fakültesi öğrencilerine genellenebilir. Öğrencilerin cevaplarının güvenilirliği, verdikleri bilgilerin doğruluğu ile sınırlıdır.

3. BULGULAR

Katılımcıların tanıtıcı özellikleri incelendiğinde %75,9'unun 17-22 yaş arasında olduğu ve %55,2'sinin kadın olduğu belirlenmiştir. Çalışmadaki öğrencilerin tamamının (%100) bekâr olduğu ve %38,6'sının 1.sınıfta okuduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %55,7'sinin ailesinde ya da yakınları arasında hemşire bulunmadığı, %76,7'sinin ise ailesinde ya da yakınları arasında hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşünen kişilerin olmadığı sonucu elde edilmiştir. Araştırmada yer alan öğrencilerin %50,3'ünün yaşamının herhangi bir döneminde hemşirelik hizmeti aldığı, bu hizmeti alan öğrencilerin ise %60,8'inin hemşirelik hizmetinden memnuniyetini 'kararsızım' olarak ifade ettiği görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 1. Tanıtıcı Özellikler (n=386)

	Sayı	Yüzde (%)
Yaş		
17-22	293	75,9
23-28	93	24,1
Cinsiyet		
Kadın	213	55,2
Erkek	173	44,8
Medeni Durum		
Bekâr	386	100
Evli	0	0
Sınıf		
1.	142	38,6
2.	54	14,0
3.	81	21,0
4.	48	12,4
5.	25	6,5
6.	36	9,3
Ailesinde/Yakınları Arasında Hemşire Bulunma Durumu		
Evet	171	44,3
Hayır	215	55,7
Ailesinde/Yakınları Arasında Hemşirelik Mesleğini Tercih Etmek İsteyen Bireylerin Bulunma Durumu		
Evet	90	23,3
Hayır	296	76,7
Yaşamının Herhangi Bir Döneminde Hemşirelik Hizmeti Alma Durumu		
Evet	194	50,3
Hayır	192	49,7
Hemşirelik Hizmetinden Memnuniyet Durumu (n=194)		
Memnun	61	31,4
Memnun Değil	15	7,7
Kararsız	118	60,8

Tablo 2'ye bakıldığında öğrencilerin %34,2'sinin hemşireliği kutsal bir meslek olarak gördüğü belirlenmiştir. Katılımcılar hemşirelerde olması gereken özellikleri sıklıkla '*kişiler arası ilişkilerde iyi olmalıdır*' (%93,3), '*güvenilir olmalıdır*' (%91,7) ve '*zor çalışma koşullarında çalışabilmelidir*' (%83,9) şeklinde ifade etmişlerdir. Araştırmadaki öğrencilerin çoğunun (%75,6) hemşireliğin kadın ya da erkekler tarafından yapılabileceğini belirttiği görülmüştür.

Tablo 2. Hemşirelik Mesleğine İlişkin Algılar

	Sayı	Yüzde (%)
Hemşirelik mesleğini nasıl algılıyorsunuz? (n=386)		
Hekim yardımcısı	110	28,5
Sağlık ekibinin bir üyesi	95	24,5
Kutsal bir meslek	132	34,2
Her şeyi bildiğini düşünen bir meslek grubu	49	12,8
Hemşirelerde olması gereken özellikler nelerdir?*		
Sadece kadın olmalıdır.	37	9,6
Kadın ya da erkek olabilir.	299	75,6
Güzel olmalıdır.	47	11,9
Kişiler arası ilişkilerde iyi olmalıdır.	369	93,3
Liderlik özelliği olmalıdır.	40	10,4
Bağımsız düşünebilmelidir.	166	42,0
Zor çalışma koşullarında çalışabilmelidir.	332	83,9
Yaratıcı, yenilikçi ve girişimci olmalıdır.	201	51,0
Hümanist olmalıdır.	294	74,4
Güvenilir olmalıdır.	363	91,7

*Birden fazla cevap verilmiştir. Yüzdeler toplam 'n' üzerinden hesaplanmıştır.

Araştırmadaki öğrencilerin; okuduğu sınıf, ailesinde/yakınları arasında hemşire bulunma durumu ve daha önce aldığı hemşirelik hizmetinden memnuniyet durumu ile HMAÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Ölçek puanı yönünden 1. ve 4. sınıflar arasındaki farklılık önemli bulunurken, hemşirelik mesleğine ve hemşirelere ilişkin algısı en iyi olan öğrencilerin 5.sınıf öğrencileri olduğu belirlenmiştir. Ailesinde hemşire bulunan katılımcıların anket puanlarının daha yüksek olduğu ve meslek algısının daha olumlu olduğu görülmüştür. Daha önce hemşirelik hizmeti almış olan öğrencilerden en yüksek anket puanına sahip olanların, aldığı hemşirelik hizmetinden memnun olanlar olduğu belirlenmiştir. Bu öğrencilerin hemşirelik mesleğine ve hemşirelere ilişkin algıları daha olumludur (Tablo 3). Tablo 3'e göre katılımcıların HMAÖ puanları ile yaş, cinsiyet ve ailesinde/yakınları arasında hemşirelik mesleğini tercih etmek isteyen birey bulunma durumu arasında bir ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 3. Katılımcıların HMAÖ Puanlarının Tanıtıcı Özelliklere Göre Dağılımı

Sosyo-Demografik Özellikler	Anket Puanı	
Yaş		
17-22	97,5	$p> 0,05$
23-28	96,5	
Cinsiyet		
Kadın	96,0	$p> 0,05$
Erkek	99,8	
Sınıf		
1.	99,2	
2.	97,3	
3.	95,7	$p<0,05$
4.	92,2	
5.	100,1	
6.	97,2	
Ailesinde/Yakınları Arasında Hemşire Bulunma Durumu		
Evet	99,1	$p<0,05$
Hayır	95,8	
Ailesinde/Yakınları Arasında Hemşirelik Mesleğini Tercih Etmek İsteyen Bireylerin Bulunma Durumu		
Evet	96,6	$p> 0,05$
Hayır	99,2	
Alınan Hemşirelik Hizmetinden Memnuniyet Durumu		
Memnun	101,1	
Memnun Değil	84,2	$p<0,05$
Kararsız	98,4	

Ayrıca, 'hemşirelik mesleğini nasıl algılıyorsunuz?' sorusuna verilen cevaplara göre anket puanları karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Hemşireliği kutsal bir meslek ve sağlık ekibinin bir parçası olarak niteleyen öğrencilerin puanları daha yüksek, hemşirelik mesleğine ve hemşirelere ilişkin algıları daha olumludur. Bu soruya verilen cevapların öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı incelendiğinde; 1, 2 ve 3. sınıflarda hemşireler daha çok doktor yardımcısı gibi görülürken, 4, 5 ve 6. sınıflarda ise hemşireler büyük oranda ekibin bir parçası olarak görülmektedir.

Anket formunda yer alan bazı sorular incelendiğinde; "Hemşirelik kadın mesleğidir" ifadesine tüm sınıflarda çoğunlukla 'katılmıyorum' yanıtı verilirken "Hemşireler cinsellik sembolüdür." ifadesine tüm sınıflarda çoğunlukla 'kesinlikle katılmıyorum' yanıtı verilmiştir. "Hemşirelik hizmetleri yargılamayı ve karar vermeyi gerektirir" ve "Hemşirelik hizmetlerini planlamak, uygulamak, değerlendirmek ve yönetmek hemşirelerin sorumluluğundadır." şeklindeki maddelere 1, 2, 3, ve 4. sınıflar çoğunlukla 'kararsızım' yanıtını verirken 5. ve 6. sınıflar çoğunlukla 'katılıyorum' seçeneğini tercih etmiştir.

Öğrencilerin tüm sınıflarda çoğunlukla 'kararsızım' yanıtını verdiği ölçek maddelerinden bazıları şu şekilde belirlenmiştir:

- ✓ "Hemşirelik hizmetleri eleştirel düşünme ve bilimsel araştırmaya temellenmiştir."
- ✓ "Hemşireler hasta haklarının savunucusudurlar."
- ✓ "Hemşireler bireye zarar vereceğinden kuşku duyduklarında, reçete edilen tedaviyi reddetme hakkına sahiptirler."
- ✓ "Kızımın/Oğlumun hemşire olmasını onaylarım."

Öğrencilerin tüm sınıflarda çoğunlukla 'katılıyorum' olarak yanıtladığı ölçek maddelerinden bazıları ise şu şekilde sıralanmaktadır:

- ✓ "Hemşireler hekimlerin sağ koludur."
- ✓ "Hemşireler sağlık sistemi içinde sağlıklı birey ve toplumu gerçekleştirmede anahtar rolü üstlenmiş bir mesleğin üyeleridir."
- ✓ "Hemşirelik bakımı hastaların iyileşmesinde yaşamsal önem taşır."
- ✓ "Nitelikli sağlık bakımı için üniversite eğitimi gereklidir."
- ✓ "Hemşirelik temel eğitimi, üniversiteler içinde yer almalı ve akademik derecelere temel oluşturmalıdır"

4. TARTIŞMA

Y kuşağı genel olarak bakıldığında değişim ve yeniliğe açık olan, teknolojiyi aktif kullanan, değişikliklere kolay uyum sağlayan, ekip anlayışı ile çalışabilen, esnek ve uyumlu bireylerden oluşmaktadır. Bu nedenle Y kuşağındaki bireylerin iş yaşamındaki beklentileri ve meslek algıları da diğer kuşaklardan daha farklı olmaktadır. Y kuşağında yer alan bireyler her alanda olduğu gibi sağlık ekibi içerisinde de yerini almaktadır. Sağlık hizmetleri bir ekip anlayışı ile yürütülmesi gereken hizmetlerden oluşmaktadır. Hemşireler sağlık ekibinin vazgeçilmez bir üyesi olarak kabul edilmekle birlikte bu ifadenin uygulamaya aktarılmasında sorunlar olabilmektedir. Yeterli ve verimli hemşirelik hizmeti sağlanabilmesi için, sağlık ekibi üyelerinin hemşirenin rol ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibi olması ve meslek algılarının olumlu olması önem taşımaktadır. Bu açılarından Y kuşağında bulunan geleceğin hekimleri olacak olan tıp fakültesi öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılama durumları önemlidir.

Bu araştırmada, öğrencilerin birçoğunun hemşireliği kutsal bir meslek olarak gördüğü belirlense de hemşireyi hekim yardımcısı olarak gören öğrencilerin oranı azımsanmayacak düzeydedir. Hemşireyi sağlık ekibinin bir üyesi olarak gören öğrencilerin oranının da yetersiz kaldığı görülmüştür. Özkaraca (2009) tarafından ülkemizde hemşireler ve asistan hekimlerle yürütülen yüksek lisans tez çalışmasında, hekimlerin işbirliği puanının hemşirelere oranla anlamlı olarak düşük olduğu belirlenmiştir (Özkaraca, 2009). Benzer şekilde, Elsous et al (2017) tarafından Filistin'de hemşire ve hekimlerle kesitsel olarak yürütülen bir araştırmada, hekimlerin hemşire-hekim işbirliğine yönelik tutumlarının hemşirelere oranla daha olumsuz olduğu belirlenmiştir. Ancak, disiplinler arası işbirliğinin ve ekip çalışmasının sağlık sonuçlarını iyileştirmek ve hasta bakım kalitesini arttırmak için oldukça önemli olduğu bilinmektedir (Elsous et al., 2017). Mahboube et al (2019)'un İran'da yürüttüğü çalışmada da önceki iki çalışmaya benzer olarak hemşirelerin ekip çalışmasına karşı hekimlerden daha olumlu bir tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır (Mahboube et al., 2019). Yılmaz ve ark (2019) tarafından ülkemizde hemşire, hekim ve hastalarla yürütülen tanımlayıcı bir araştırmada, bu çalışma ile benzer şekilde hekimlerin çoğunlukla hemşireliği

kutsal bir meslek olarak gördüğü saptanmıştır (Yılmaz ve ark., 2019). Çalışmadan elde edilen bu bulgular, teoride hemşire sağlık ekibinin bir üyesi olarak görülmeyle birlikte, öğrenciler arasında bu algının yeterince iyi oluşmadığını göstermektedir. Bu sonuç, tıp fakültesi eğitim süreci içerisinde ekip anlayışına yönelik verilen bilgilerin eksik kalmasından veya ülkemizde halen kırılmamış olan olumsuz hemşirelik imajından kaynaklanmış olabilir.

Katılımcılar hemşirelerde olması gereken özellikleri sıklıkla kişiler arası ilişkilerde iyi olma, güvenilir olma ve zor çalışma koşullarında çalışabilme olarak belirtmiştir. Aynı ortamda ve birbiriyle etkileşim halinde çalışan meslek gruplarında kişiler arası ilişkiler ve güvenilirlik daha da önem kazanmaktadır. Aynı zamanda, sağlık alanının çalışma ortamı olarak oldukça zor durumlar barındırabileceği bilinmektedir. Bu durumların etkili yönetimi bireylerin sağlığı için önem taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında, hemşirelik mesleği üyelerinin bu özelliklere sahip olmasının beklenmesi olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir.

Bir diğer bulguya göre, araştırmadaki öğrencilerin çoğu hemşireliğin kadın ya da erkekler tarafından yapılabileceğini ifade etmiştir. Benzer bir sonuç, Yılmaz ve ark (2019) tarafından ülkemizde yürütülen tanımlayıcı bir araştırmada da elde edilmiştir. Araştırmada, hemşireliğin erkekler için uygun olmadığını ve mesleği yalnızca kadınların yapması gerektiğini düşünen hekimlerin oranının oldukça düşük olduğu belirlenmiştir (Yılmaz ve ark., 2019). Çalışmamızda ortaya çıkan bu sonucun, ülkemizde erkek hemşirelik öğrencilerinin ve erkek hemşirelerin giderek artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bulgu, erkeklerin de hemşirelik yapmasının giderek normal bir hal aldığını ve meslekteki cinsiyet ayrımının ortadan kalktığını göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin HMAÖ puanlarına bakıldığında, ailesinde hemşire bulunan katılımcıların daha yüksek puan elde ettiği ve hemşireliğe yönelik meslek algısının daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu bulgu, ailesinde hemşire olan öğrencilerin mesleğe daha aşina olmasından, meslek üyelerinin rol ve sorumlulukları hakkında ve ekip içerisindeki önemi hakkında daha fazla bilgiye sahip olmasından kaynaklanmış olabilir. Bir diğer bulguya göre, daha önce hemşirelik hizmeti alarak bu hizmetten memnun kaldığını ifade eden öğrencilerin HMAÖ puanlarının daha yüksek olduğu ve hemşirelik meslek algısının daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç, hemşirelik hizmetlerinden memnuniyetin olumlu meslek algısı geliştirilmesinde ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Ölçek puanı yönünden sınıflar incelendiğinde, 1. sınıf öğrencilerinde daha olumlu olan meslek algısının 4.sınıfa kadar giderek düştüğü, 4. sınıf öğrencilerinin HMAÖ puanlarının 1. sınıf öğrencilerine göre anlamlı olarak daha az olduğu görülmüştür. Ancak, HMAÖ puanlarının ve hemşirelik algısının 5. ve 6. sınıf öğrencilerinde tekrar yükseldiği ve hemşirelik meslek algısının olumlu yönde geliştiği belirlenmiştir. Bu çalışmanın aksine, Zahran ve Morsy (2010) tarafından hemşirelik ve tıp fakültesi son sınıf öğrencileri ile Mısır'da yürütülen bir araştırmada, her iki öğrenci grubunun da hemşirelik mesleğine karşı olumsuz görüşleri olduğu saptanmıştır (Zahran ve Morsy, 2010). İlk başta daha olumlu olan hemşirelik algısının 4.sınıfa kadar azalmasının nedeni, eğitim alınan süre zarfında alan uygulamalarının daha kısıtlı olması ve hemşireler ile aynı ortamda çalışma fırsatının olmamasından kaynaklanmış olabilir. Aynı zamanda, son iki senelik eğitim sürecinde hemşireliğe yönelik algının olumlu anlamda gelişmesinin sebebi ise, uygulama alanlarında daha çok vakit geçirilmesi, ekip içerisinde yer alınması ve hemşirelerin ekip içerisindeki yeri ve sorumluluklarının alanda daha rahat gözlemlenebilmesi olabilir.

Katılımcılara yöneltilen sorulardan olan '*hemşirelik mesleğini nasıl algılıyorsunuz?*' sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, hemşireliği kutsal bir meslek ve sağlık ekibinin bir parçası olarak niteleyen öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin algılarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu cevapları veren öğrencilerin hemşirelik algılarının daha iyi olması beklendik bir sonuçtur. Yine, bu soruya verilen cevapların öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı incelendiğinde; alt sınıflarda hemşireler daha çok doktor yardımcısı gibi görülürken, üst sınıflarda ise hemşireler büyük oranda ekibin bir parçası olarak görülmektedir. Daha önce de bahsedildiği üzere, son sınıflarda hemşireler ile aynı ortamda çalışma fırsatının daha fazla olmasının bu sonuca yol açmış olabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin bazı anket sorularına verdiği yanıtlara bakıldığında, çoğunlukla hemşireleri hekim yardımcısı olarak gördükleri, hemşirelerin üniversite eğitimi alması gerektiğini ve bu eğitimin akademik derecelere temel olması gerektiğini düşündükleri görülmüştür. Katılımcıların çoğu hemşirelerin sağlık sistemi içerisinde önemli rolleri olduğunu ve hastaların iyileşmesinde önemli oldukları yanıtını vermiştir. Yılmaz ve ark (2019)'nın ülkemizde yürüttüğü çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Çalışmada hekimlerin çoğunlukla hemşireliğin 4 yıllık üniversite eğitimi gerektirdiğini ve akademik kariyer yapmalarının gerekli

olduğunu düşündükleri sonucuna varılmıştır. Hekimler çoğunlukla, hemşirelerin önemli sorumlulukları olan bir meslek olduğunu ve sağlık hizmetlerinde önemli rol oynadığını düşünmektedir. Ancak, hemşireler çoğunlukla hekim yardımcısı olarak görülmektedir (Yılmaz ve ark., 2019). Ulusoy ve Moroğlu Tokgöz (2009)'ün hemşire ve hekimlerle yürüttüğü çalışma sonuçlarına göre hekimlerin birçoğunun 'ekip üyelerinin temel amacı doktora yardım etmektir' ifadesini desteklediği belirlenmiştir (Ulusoy ve Moroğlu Tokgöz, 2009). Bu sonuçlara göre hemşireliğin sağlık ekibinde önemli rolü olduğu düşünülmekle birlikte, hekimlerin ve hekim adaylarının genellikle geleneksel hemşire-hekim anlayışına sahip olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan tıp fakültesi öğrencilerinin çoğunlukla kutsal bir meslek olarak gördüğü belirlenmiştir. Öğrenciler sıklıkla, hemşirelerin kişiler arası ilişkilerde iyi olma, güvenilir olma ve zor çalışma koşullarında çalışabilme özelliklerini taşıması gerektiğini ifade etmiştir. Çoğunlukla hemşireliğin kadın ya da erkekler tarafından yapılabileceği düşünülmektedir. HMAÖ puanları incelendiğinde, yaşa ve cinsiyete göre hemşirelik meslek algısının değişmediği, ancak ailesinde/yakınlarında hemşire olanların, daha önce aldığı hemşirelik hizmetinden memnun kalanların, hemşireliği kutsal bir meslek ve sağlık ekibinin bir parçası olarak niteleyen öğrencilerin ölçekten daha yüksek puanlar elde ettiği görülmüştür. Öte yandan, hemşirelik algısı en iyi olan öğrencilerin 5.sınıf öğrencileri olduğu belirlenmiştir.

Çalışma sonuçları doğrultusunda tıp fakültesi öğrencilerine ekip bilinci, ekip üyelerinin yetki ve sorumlulukları gibi kavramlar hakkında yeterli bilgi sağlanmalıdır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine olan algısının daha olumlu olarak gelişebilmesi için sağlık ekibi üyelerine ve hemşirelik mesleğine yönelik bilgilere derslerde yer verilmelidir. Uygulama ortamında hekim-hemşire ve diğer sağlık profesyonelleri işbirliği ile hasta bakımı sağlanarak öğrencilere rol-model olunmalıdır.

Önemli Not: Bu makale 16.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde (İstanbul, 2017) sözel bildiri olarak sunulmuştur. Bildiri, kongre bilimsel kurulu tarafından '*Proje Yarışması Üçüncülük Ödülü*'ne layık görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Alan, H.; Peker, E.; Arslan, D.; Toprak, F.; & Eşkin Bacaksız, F. (2020). Türkiye'de "Hemşirelikte Kuşaklar" konusunda 2014-2019 yılları arasında yayımlanan ulusal çalışmaların değerlendirilmesi: sistematik bir inceleme. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 8(3), 1002-1017. Doi: 10.33715/Inonusaglik.745269,
- Azak, A; Tamer, A;& Savaş B. (2018). Y kuşağı hemşirelik öğrencilerinin klinik çalışma ortamından beklentileri. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 7(2): 21 -27
- Behrstock-Sherratt, E.; & Cogshall, J. (2010). Realizing the promise of generation Y. Educational Leadership, 67:8, 28-34.
- Bencsik, A.; Horváth-Csikós, G.;& Juhász, T. (2016). Y and Z Generations at workplaces. Journal Of Competitiveness, 8(3), 90-106.
- Bilgehan, T.; & İnkaya T. (2021). Mezuniyete ramak kala hemşirelik öğrencilerinin mesleki algıları: nitel bir çalışma. Sağ Aka Derg, 8(2): 90-9
- Cerit, B.; & Çoşkun, S. (2018). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyinin meslek algısına etkisi. Deuhfed, 11(4), 283-289
- Dimitriadou, M., Papastavrou, E., Efstathiou, G., & Theodorou, M. (2015). Baccalaureate nursing students' perceptions of learning and supervision in the clinical environment. Nursing And Health Sciences, 17 (2), 236-42.
- Dost, A. (2014). Hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fletcher, K. (2007). Image: changing how women nurses think about themselves. Literature Review, 58(3); 207-215
- Keçeci, A.; Durmuş, S.Ç.; Oruç, D.; & Kapisiz, Ö.Ö. (2014). The society's view of nursing in turkey. Hospital Topics, 92(2): 36– 43.

- Kelgökmen, İ.D.; & Yalçın, B. (2017). Y jenerasyonunun farklılaşan iş değerleri ve liderlik algılamaları. *Journal Of Yasar University*,12(46), 136-60.
- Meiring, A.; & Van Wyk, N.C. (2013). The image of nurses and nursing as perceived by the South African public. *Africa Journal of Nursing and Midwifery*,15(2): 3–15.
- Özmen, D.; & Çetinkaya, A. (2016). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin mesleki algılarına yönelik nitel bir çalışma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 18(1): 40-52.
- Patidar, A.B.; Kaur, J.; Sharma, S.K; & Sharma, N. (2011). Future nurses' perception towards profession and carrier plans: a cross sectional survey in state Punjab. *Nursing and Midwifery Research Journal*,7(4):175-185
- Şentürk, S.; & Karahan, B. (2019). Y kuşağı stajyer öğrencilerin X kuşağı çalışan hemşirelere yönelik görüşleri: kalitatif bir yaklaşım, *Cbu-Sbed*,6(3):160-168.
- Taşkıran, N.; Kalı, N.; Kıvrak, E.N.; Türkseven, N.; & Yıldırım, G.Ö. (2020). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine, rollerine ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşleri. *Jph*, April, 5(1):43-56
- TDK, E.T: 17.06.2021 <https://Sozluk.Gov.Tr/>
- Wiedmer, T. (2015). Generations do differ: best practices in leading traditionalists, boomers, and generations X, Y, and Z. *Delta Kappa Gamma Bulletin*, 82(1):51- 57.
- Yalnız, N. (2010). Ortaöğretim kurumlarında çalışan rehber öğretmenlerin hemşirelik mesleğine ilişkin algıları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz. M.; Gölbaşı, Z.; Erturhan Türk, K.; & Topal Hançer, A. (2019). Hemşire, hekim ve hastaların hemşirelik imajına ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet Üniv. Sağ. Bil. Enst. Derg.*, (4)2: 38-44
- Özkaraca, R (2009).. Hekim ve Hemşirelerin İşbirliğine İlişkin Tutumları ve Birbirlerini Profesyonellik Açısından Değerlendirmeleri. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Elsous, A.; Radwan, M.; & Mohsen, S. (2017). Nurses and physicians attitudes toward nurse-physician collaboration: a survey from Gaza Strip, Palestine. *Hindawi Nursing Research and Practice*, Article ID 7406278, 7 pages.
- Mahboube, L.; Talebi, E.; & Porouhan, P. (2019). Comparing the attitude of doctors and nurses toward factor of collaborative relationships. *J Family Med Prim Care*, 8:3263-7.
- Zahran, S.A.; & Morsy, N.M. (2010). Nursing and medical students views regarding the nurses' role in Tanta University. *Bulletin of High Institute of Public Health*, 40 (3): 436-451.
- Ulusoy, H.; & Moroğlu Tokgöz, D. (2009). Hekim ve hemşirelerin ekip çalışmasına ilişkin görüşleri. *Pam Tıp Derg.*, 2 (2): 55-61.